

18 Januari 1946 - Nummer 2
39ste Jaargang

Losse nummers
20 cent

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereeniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

14-daagsch tijdschrift onder
redactie v/h dagelijksch Bestuur

REDACTIE-COMMISSIE:
C. Poortman, Mr G. H. Eskes en
de alg. secr. Ir M. H. C. Vreede

ADRES DER REDACTIE:
Dr Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

Welkom Thuis!

Nu komen zij bij honderden, bij duizenden terug, de menschen uit Indië. In den nevel en de kilte van den Hollandschen winter kwam daar dat eerste schip in Amsterdam. Wie daar de mannen, de vrouwen en de kinderen zag, van wie zoo velen nog de sporen droegen van het doorstane leed, wie de zieken zag en de zeer-zwakken op hun draagbaren, wie temidden der wachtenden Prinses Juliana zag, ernstig en diep bewogen — en wie toen ons Wilhelmus hoorde, dit rustig-vertrouwd en statig welkomstlied, die zal deze thuishkomst nooit vergeten.

Er waren mannen, vroeg-grijs, er waren vrouwen, die hun man ginds in het Oosten achterlieten, voor goed, er waren kinderen die vader en moeder verloren.

Eens ging men naar Indië. Men leefde er en trouwde en stichtte een gezin, men vond er zijn vreugde en verdriet en men verrichtte er zijn werk. Al werkend, bouwde men Indië op; al werkend hielpen deze Nederlanders mede aan de ontwikkeling van Indië; al werkend, raakten zij vertrouwd met het land. Zij kregen het lief, hun bestaan werd er geworteld, Indië werd letterlijk en in den volsten zin des woords hun tweede vaderland.

Nu is dit alles stukgeslagen. Nu komen zij hier, na jaren van diepste ellende, van honger en vernedering. Alles, wat zij opbouwden, ging verloren. Hun huis is leeggeroofd, hun meubels, hun kleding, hun huisraad gestolen. Alles, wat hun in het leven goed en vertrouwd was, is verloren. De meesten van hen verloren méér dan have en goed; zij betreuren een vader, een moeder, zusters, kinderen.

Op de vervolgingen door de Japanners volgde erger, volgde de haat van dat verdwaasde deel der Javanen, die zich door den Japanner lieten ophitsen en misleiden. Wat ook in Indië in eenig leven was verdiend — niet dit! Niet deze vervolging, niet deze verblinding, niet deze haat... Met de meesten dezer Javanen — niet met de opstokers, de wilde opruiers, de extremisten! — kan men medelijden gevoelen, wijl zij zelf misleid zijn tot een wangedrag, dat hun volk met honger en met ondergang bedreigt. Maar naar de

Nederlanders, die hier terug kwamen, gaat ons hart uit.

Zij hebben recht op méér dan onzen steun en onze hulp. Zij hebben er recht op, dat wij hen doen gevoelen, dat zij nu waarlijk thuis zijn. Thuis, temidden van het eigen volk, thuis als kinderen die weer terug bij moeder zijn, thuis in Nederland dat wij in Indië immers noemen, zoo goed en vertrouwd: *het moederland*.

P. KOK & Co.

Anna Paulownastraat no. 18
Den Haag, telef. 333870-1-2

verrichten

Alle Bankzaken

Safe inrichting - Assurantiën

Ant. A. Lohman

Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138
Amsterdam-C.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

DE NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

(DEVIEZENBANK)

UW RAADSMAN EN BANKIER

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 'S-GRAVENHAGE
en in 62 andere plaatsen in Nederland

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*
DEN HAAG

Nog zijn er niet veel boeken...

Maar wát er is en wát er verschijnt,
speciaal wat betrekking heeft op Indië,
vindt U bij:

BOEKHANDEL P. VAN KETEL

G. J. VAN DRIMMELEN
Laan van Meerdervoort 198B, Tel. 330481
's-Gravenhage

U gaat naar Indië?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld
bevindt, of U reist per SCHIP of
per VLIEGTUIG,

„De Zeven Provinciën Wereldpolis”
is steeds geldig, met inbegrip van
het Molestrisico.

Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

HOYNG

Het beste
en oudste magazijn
VOOR

GESCHENKEN

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialité's

RUBBER
KOPEREN
STALEN

STEMPELS

GRAVEERWERK

WARTNA

MOLEN
STRAAT 30
DEN HAAG
TEL. 114728

NAAM- EN INSTRUCTIEPLATEN-TRANSFERS

Onze Vrouwen

Er behoeft geen woord te worden toegevoegd aan de boodschap, welke generaal-majoor D. C. Hawthorne, D.S.O., G.O.C. van de 23e Indische divisie, te Soerabaja bekend maakte:

„Namens alle officieren en manschappen van de 1e Divisie wensch ik hulde te brengen aan den heldenmoed van de Nederlandsche vrouwen in Soerabaja tijdens de gevechten, welke daar plaats hadden.

Temidden van tooneelen, welke aan gebeurtenissen van de Fransche Revolutie deden denken, in vele gevallen afgesneden en omringd door opgezweepte, bloeddorstige en oncontroleerbare menigten, waren haar kalmte en haar heldhaftigheid bewonderenswaardig.

Haar geduld, medewerking en nimmer-aarzelende gehoorzaamheid gedurende de moeilijke periode, waarin haar evacuatie in Britsche militaire vrachtauto's naar de haven werd uitgevoerd, waren, in de woorden van Brigadier Pugh, boven allen lof verheven.

Wij zijn er trotsch op, hen te kennen."

Scherpe critiek

In het stampvolle Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen hebben eenige duizenden toehoorders gespannen geluisterd, toen op 10 Januari Hans Martin, mevr. Broers-Meyer, prof. Gonggrijp en dr. Meyer Ranneft over Indië spraken.

Hans Martin sprak van de terreur, die op Java heerscht; het Nederlandsche volk moet er zich rekenschap van geven. Mevr. Broers-Meyer, pas uit Java terug, vertelde van het leed en de ellende in de gevangenkampen en van de ontgoocheling na de capitulatie. Zij sprak beheerscht en rustig en juist dit kalme verhaal, dat slechts sober en ingehouden van de gruwelen vertelde — toch wel van een vrouw, die middenin Batavia van haar fiets getrokken werd en, omdat zij zich verzettede, wreed vermoord werd — maakte diepen indruk.

Na de pauze heeft dr. Meyer Ranneft zijn herhaaldelijk door applaus onderbroken requisitoir uitgesproken. De kracht van het betoog steunde op het volle recht, dat spr. den Engelschen deed wedervaren alvorens hun gedrag op Java te laken. Aan de Engelschen, die langen tijd alleen streden, dankt ook Nederland zijn vrijheid. Maar op Java volgen zij een heilloos en verwerpelijk beleid van samenwerking met den collaborateur Soekarno en een regeering van collaborateurs met collaborateurs.

Ook den minister-president, prof. Schermerhorn, prees spreker, om zijn beginselen en hij erkende de bekwaamheid van dr. Van Mook. Inzake Indië falen zij. We moeten de geallieerden overtuigen, dat in Indië met kracht moet worden opgetreden. Overleg is noodig, maar niet in een sfeer van chantage en moord. Na opgemerkt te hebben, dat voor het eerst in de historie de Communisten achter een landvoogd staan, betoogde spr., dat Indië geen liefdadigheid, maar rechtvaardigheid noodig heeft, dat wij niet moeten bukken voor den waan van den dag en dat het thans aankomt op den geest van het Nederlandsche volk, dat staat voor het beslissend uur in zijn historie.

Leerzame woorden

Het is zoo noodig, meer voorlichting te geven omtrent hetgeen in andere Oostersche landen geschiedt. Zoolang het orgaan van „Oost en West" niet grooter kan zijn, zullen wij trachten telkens althans één bericht uit het Oosten te geven.

Ditmaal een protest van luit.-kol. C. B. Birdwood in de *Daily Telegraph* tegen een uitspraak van Lady Pethick-Lawrence op de All-India Women's Conference, waar zij zeide: „Gij moet Uw natuurlijk wantrouwen tegen de Britsche regeering overwinnen".

„Jaren achtereen", schrijft Birdwood, „bracht mijn werk mij in contact met het dorpsleven in Br.-Indië, waarbij ik met name mijn aandacht had te schenken aan de belangen der Inheemsche vrouwen, de echtgenooten, zusters en moeders onzer Indische soldaten. Een aantal ontwikkelde Indische inspectrices stond mij bij.

Ik kan met vertrouwen getuigen, dat de genoemde zinsnede zou moeten luiden:

„Gij moet Uw natuurlijk wantrouwen overwinnen, het wantrouwen dat gij wel moet gevoelen tegenover het vooruitzicht, dat de Britsche regeering haar macht zou prijsgeven."

Hieraan mag ik toevoegen, dat mijn verantwoordelijkheid zich uitstrekke over 10.000 dorpen. Maar helaas is de stem van het dorp van Indië onhoorbaar."

Censuur in Nederland

Te Batavia werkt een Nederlandsche censor. Te Batavia werkt ook een Engelsche censor. Die bekijken, elk voor hun gebied, wat in Indië de deur uitgaat en binnen komt. Zij censureren telegrammen, zij openen brieven en lezen den inhoud.

Er bestaat ook in Nederland censuur op de post uit Indië. Sommige van de brieven welke, dank zij onze prachtige K.L.M.-in-opbouw, weer in zoo grooten getale aankomen, worden in Nederland geopend, door een censor gelezen en de inhoud ter kennis van de autoriteiten gebracht. Dan komt er een strookje op, dat er uitziet als hier afgebeeld. Een wel droevige illustratie.

Indisch fascisme

Een uiterst opmerkelijk argument bracht de rede van prof. G. Gonggrijp. Wat zich thans onder leiding van Soekarno op Java demonstreert, is zuiver *fascisme*. Het leidersbeginsel, de opzweeping der massa door een kleine minderheid, de terreur, het aankweken van haat tegen een bepaalde bevolkingsgroep, het zijn alle zuiver fascistische methoden. Zij gaan gepaard met typische regressie-verschijnselen; het terugvallen in den primitieven staat, het fanatisme, het herrezen geloof, zelfs bij ontweekelden, in onkwetsbaarheid.

Dit Oostersch fascisme is een ernstig gevaar. Slaat dit fascisme van Soekarno en de zijnen over op Sumatra en op het vasteland van Azië, waar het een rijken voedingsbodem vinden kan, dan kan het niet alleen den ondergang van Indië veroorzaken, doch ook de oorzaak voor een derden wereldoorlog vormen.

Steun voor allen

Het Comité „Nederland helpt Indië" werkt zeer hard. In snel tempo. Thans komen de eerste duizendtallen menschen uit Indië terug. De zieken, de zwakken, de geslagenen. Zij moeten geholpen worden. Met bedden, huisraad, dekens, lakens, keukengerei.

Zoo gij ooit iets *goeds* hebt willen doen, doet het dan thans. Gééft, aan uw plaatselijk comité. En vergeet het gironummer niet: 500500.

De voorzitter, oud-Minister Ch. Welter, schreef: En zoodra wij den toestand op Java eenigermate geklaard hebben, zullen wij ook onzen bruinen broeders en zusters de helpende hand moeten toesteken. De overgrote meerderheid van hen lijdt in stilte en duldende berusting een mateloos wee, dat over hen is gebracht, geheel buiten hun schuld, door omstandigheden die zij stellig niet gewild hebben.

Ook hier kan slechts partieele hulp worden verleend. Maar het zijn de armsten der armen, die hier uw hulp van noode hebben en ook een klein bedrag kan, gezien de verhoudingen, groote uitwerking hebben. In materielen zin in de eerste plaats, maar ook in moreelen zin. Het kan niet baten te getuigen van de eenheid des Rijks, als men niet bereid is die eenheid in daden om te zetten. Geen schooner en edeler beleving van de hooge gedachte der Rijkseenheid is denkbaar, dan door thans hulp en steun te geven aan hen, die zichzelf zoo bescheiden noemen: de kleine menschen, de orang Ketjil.

Er staat geschreven: wat ge aan den minsten der Mijnen hebt gedaan, dat hebt ge aan Mij gedaan. Aan millioenen van Uw Rijksgenooten kunt ge dat prachtige woord van het Evangelie in toepassing brengen.

Indië schrijft zijn geschiedenis

Brieven van leed en verontwaardiging

Zoo is de toestand!

„De toestand is er niet op vooruit gegaan,” schreef een administrateur medio December uit een Tjimahi-kamp. „De kampen in Midden-Java en Buitenzorg worden aangevallen; in Ambarawa zijn vrouwen en kinderen afgeslacht. De kampen worden zelfs door de Indonesische nationaal-socialisten met mortieren en machinegeweren aangevallen, maar de Engelsche generaal Christison durft beweren, dat hij sterk genoeg is om de kampen te bewaken. Treinen met voedsel worden tusschen Batavia en Bandoeng eenvoudig leeggeroofd en de Br.-Indische bewakingstroepen vermoord. In Bandoeng, Batavia en Buitenzorg worden nog steeds Europeanen ontvoerd en vermoord. De stad Bandoeng wordt dagelijks geterroriseerd door de extremisten, prachtige huizen worden in brand gestoken, waterwerken en sluizen opgeblazen. De helft van Bandoeng moest prijsgegeven worden aan de extremisten, maar de Engelsche generaal Christison blijft beweren, dat hij sterk genoeg is. En ons werd per circulaire verzocht om toch vooral niet te veel hierover naar Holland te schrijven, om geen sensatie te verwekken. De toestand op Java kon bijna niet erger zijn. Er valt niets te verbergen, want het is één groot roovershol geworden. Alles ontstaat door de slappe houding van den Britschen opperbevelhebber. Hier het menu in ons kamp: 's morgens rijstpap, om 1 uur droge rijst met vleeschsaus en soms wat boonen er door, 's avonds droog brood. Duizenden vrouwen en kinderen hebben hun leven te danken aan... de Jappen. Die zijn uit nood flink; en uit nood namen de Engelschen ze in dienst. Nadat de Jap ons heeft gemarteld en gemaltraiteerd, moeten wij dankbaar zijn, dat deze beulen en sadisten ons nu beschermen. Het kon moeilijk gekker. Velen onzer vertikken het om langer in Indië te blijven. Anderen willen dit land niet verlaten om zoodra mogelijk de zaal te helpen opbouwen. Zoo denk ik er ook over, en ik blijf. Mijn sobat Van Mansveldt, die te Batavia werd ontvoerd terwijl Van Mook met Sjahrir en Soekarno zat te praten, blijkt vermoord te zijn. Zijn lijk is opgevischt uit een kanaal te Batavia. Treurig, hè?”

Die zijn pas later opgestookt....

„Midden-Maart kwam de verplichte registratie. Maar ik had de heeren door. Wij hebben nog lang niet-geregistreerd geleefd; de bedienden verriedden ons niet. De man van mijn hospita werd bij een huiszoeking door de koelies in een kist verborgen; de Nips vonden hem niet. Tenslotte toch de overval, de gevangenis, de kampen. In het ziekenhuis bezorgde een Bataksche mantri ons stiekum medicijnen. In het kamp Tjikoedapateuh sneden de Nips den watertoevoer af. Wij hebben toen — aldus schrijft een technicus uit Bandoeng in dezen brief — „zelf putten gegraven en kregen toch water. Maar altijd zieken, veel dooden. De vrouwen in hun kampen hebben het erger gehad. In een Batavia-kamp kregen ze eens drie dagen voor straf geen eten. Een andere straf was met bloote handen faecalienputten schoonmaken. Of naakt in de zon staan, een dag lang. Of uren achtereen met bloote voeten op gloeiend-heete steenslagwegen loopen. Heb maar eens gevoel voor dat Jappentuig. De Inlanders waren niet zoo gemeen; soms hielpen zij ons. Die zijn pas later opgestookt door de extremisten....”

Had men toch geluisterd!

„Had men toch maar naar onzen laatsten G.G. geluisterd, namelijk eerst het gezag herstellen en dan onderhandelen!” schrijft een oud-Volksraadslid uit Bandoeng. „De Koningin had toch reeds toezeggingen gedaan, zoodat de Nationalisten wisten, waar ze aan toe waren. Men laat zich echter een rad voor de oogen draaien en uit alle Hollandsche berichten blijkt overduidelijk, dat men een totaal verkeerd beeld van den toestand heeft. Wil men Indië behouden, dan is er maar één weg en dat is ten koste van alles onmiddellijk een paar van onze menschen naar Holland laten komen, om alles duidelijk te maken, maar dan geen menschen, die nu het roer in handen hebben. Er staat zoo ontzettend veel op het spel, en elke dag uitstel beteekent groot, zeer groot verlies.”

Een flinke NICA-jongen.

De Australische havenarbeiders, lustig stakend, brallend en schetterend, laten 11 Nederlandsche schepen, volgeladen met grootendeels voor de Indonesiërs bestemde voorraden voedsel

en medicamenten, stilliggen. Van eenige honderden Nica-menschen boden zich ruim 100 aan om als stoker, dekjongen etc. dienst te nemen. Zoo kon één schip uitvaren. Een dier jonge mannen, 22 jaar oud, vertelt:

„Het is soms vreeselijk warm geweest. In de Timorzee hebben we op de stookplaat 137 graden Fahrenheit gehaald. Je denkt dan soms krankzinnig te worden. Alleen met uiterste wilskracht kun je, badend in je zweet, op je hoop kolen blijven kloppen of je beenharen weg laten schroeien. Mijn God, wat een leven! Ik heb het goed volgehouden en kan niet anders zeggen, dan dat ik me goed en gezond voel en reuze-sterk. Wij konden van moeheid maar weinig eten, en ben dan ook na het harde werk wat je noemt niet overtollig dik.... En toch was het fijn, ondanks het feit, dat je soms kapot was en te vies om aan te raken. Als je om drie uur 's nachts naar beneden ging, al happend naar lucht in de machinekamer, en dan was je nog niet eens op de vuurplaat, en je na 3 uur dood-op boven kwam en een glas bier dronk, gevolgd door twee koppen koffie, was al het leed alweer geleden. Het was afbeulend hard werken, vaak was het een hel, en toch heb ik soms gezongen, geschreeuwd van arbeidslust. En wij brachten ons schip voor Tandjong Priok en wij gaan aan het werk in Indië”.

Wij kunnen het zelf....

„In de Filippijnen, Singapore, Malakka en Burma stonden de collaborateurs met het Japansche bewind in zeer korten tijd voor de executiepelotons,” schrijft men uit Batavia kort voor Nieuwjaar. „In Java en Sumatra wordt dit nagelaten. Waarom? „Boeng” Karno reisde met verschillende van zijn „ministers” naar Japan en accepteerde decoraties uit handen van Hirohito, „Tennus Heipaal”, zooals hij hier populair heet. Waarom laat men deze situatie hier voortbestaan?”

Geheele archiefkasten met bewijsmateriaal tegen Indonesiërs, die zich vergrepen hebben aan vrouwen en meisjes, liggen hier op behandeling te wachten. De extremist woont in onze huizen, slaapt in onze bedden, geniet met onze radio's, piano's, frigidaires en is er dus ten zeerste voor geporteerd dit gemakkelijk verworven „bezit” via de onafhankelijkheid van de „Repoeblik” te verdedigen. De inheemsche politie treedt op als leidster der rampokkers. Het „leger” van de „Repoeblik” oogst zeer belangrijke succesjes tegen weerlooze vrouwen en kinderen.

De veertig miljoen inheemsche landbouwers, de tani's die de eigenlijke bevolking van Java vormen, zijn volkomen onverschillig voor het bewind, als ze maar eten, kleeding en veiligheid hebben. Door deze lieden wordt thans de bitterste armoede geleden en de hongerdood bedreigt hen. De dappere legers der „Repoeblik” leggen zonder betaling beslag op hun voorraden en voeren het vee weg. Geld voor aanplant, vroeger verstrekt door Volkscredietwezen of Chinees, is er niet. Overal liggen de velden braak. De thee-, rubber-, tabak- en koffiecultures zijn grondig vernield of totaal verwaarloosd.

Het heele transportwezen is in deplorabelen toestand. Van de locomotieven der S.S. is nog 10% in bedrijf en het schamele overschot rijdt op zijn reputatie. De wegen zijn in deplorabelen toestand. Vele bruggen zijn vernield.

Men behoeft geen economisch licht te zijn om een ramp, een noodlottige hongersnood, die miljoenen onschuldige menschenlevens zal kosten, te voorspellen. Maar de „minister-president” ontkent het, zegt dat er zelfs een surplus van uitvoer is en heeft geen hulp nodig voor zijn door den hongerdood bedreigde volk. Want nietwaar, „wij kunnen het immers zelf....”?

Een vraag, en een antwoord.

Een jonge vrouw schrijft:

„Natuurlijk zijn wij alles kwijt. Geen huis meer, geen meubelen, geen radio, vrijwel geen kleren. Maar er is zoo veel erger. Ik ben wel dikwijls geslagen, en ik ben ziek geweest, en heb erge honger gehad. Maar er is zoo veel erger. En ook erger gebeurd, met andere vrouwen. Ik ben wel dood-op en heb soms huilbuien. Maar Jan — haar man — is als door een wonder bij mij terug, en dat is genoeg.

Jan werkt weer. Laatst sprak hij een Engelschen majoor en die vroeg:

„Waarom gaan jullie in Godsnaam niet weg? Zoek een boot en ga naar huis.” Jan zei: „Pardon, wij zijn hier thuis.”

Tragische terugkeer in het moederland. Bij de aankomst van de eerste boot met repatrieerenden uit Indië worden in de Fruitloods te Amsterdam de zieke kinderen binnengebracht. Op den achtergrond, diep bewogen, Prinses Juliana.

Vijf-jaren-plan voor Suriname

De commissie, indertijd door den Gouverneur van Suriname, Prof. Dr. J. C. Kielstra, ingesteld om de financieele en economische problemen van Suriname te bestudeeren, bracht haar rapport uit.

De totale kosten van de plannen welke de commissie opert, bedragen voor de eerste vijf jaren ongeveer f 15 miljoen of f 3 miljoen per jaar.

Voor verbeterde gezinszorg zal f 150.000 tot f 200.000 noodig zijn. Verder f 2 miljoen voor den bouw van een nieuw ziekenhuis. Aan fondsen ter bestudeering van het immigratievraagstuk wordt f 50.000 besteed.

Van f 3 tot 5 miljoen zal noodig zijn voor de voortzetting der irrigatiewerken. Per jaar zal f 100.000 noodig zijn voor proefnemingen en voorlichting op landbouwgebied. De gouvernementenboerderij zal f 500.000 kosten; voor ruilverkaveling zal f 50.000 noodig zijn.

Voor mijnbouwkundige onderzoekingen, karteeringen en het instellen van een binnenlandschen vliegdiens wordt voorloopig met f 500.000 volstaan.

De industrie wil men steunen met een crediet van f 1 miljoen. De kosten van oprichting van een arbeidsbeurs en van een arbeidsinspectie alsmede van verbetering van de sociale zorg wordt geraamd op f 100.000 per jaar.

Met de verbetering van het onderwijs zal f 300.000 gemoeid zijn; de uitbreiding van het wegennet vergt f 500.000 en de vernieuwing van de landsgebouwen f 200.000.

Tot zoover dit plan. Het ziet er zeker niet grootsch uit. Wie daar bezwaar tegen heeft, verneemt het argument, dat de totale bevolking van Suriname 159.000 menschen bedraagt.

Inderdaad is dit het alles-beheerschende feit. Het rijkdeel Suriname, vier maal zoo groot als Nederland, heeft een bevolking, weinig grooter dan de stad Haarlem.

Deze bevolking is dan nog zeer samengesteld; zij bevat verschillende volksgroepen van eigen ras, landaard, ontwikkeling en eigenaardigheden. Het blijft noodzakelijk van deze harde feiten uit te gaan.

Het blijft niettemin de vraag of het thans, na een wereldoorlog welke alom zoo diep ingrijpende wijzigingen bracht, niet de tijd is ook voor Suriname een politiek te zoeken, welke groote, stijgende lijnen zou moeten volgen en die een wijder perspectief voor dit rijkdeel biedt.

Men behoeft niet afwijzend te staan tegenover het staatkundig streven, dat den laatsten tijd ook aangaande Suriname tot uiting komt, om vast te stellen, dat de proporties voor dit alles toch wel uiterst bescheiden zijn. Wanneer men Haarlem en de Haarlemmermeer uitriep tot zelfstandig en gelijkgerechtigd deel van het Nederlandsche gemeenebest, dan zou dit

zelfstandig rijkdeel in een hoekje van Noord-Holland een grooter bevolking hebben, meer ontwikkeld, meer welvarend en met aanzienlijk ruimer bestaansbronnen dan het geheele rijkdeel Suriname met zijn 159.000 menschen tot dusver tot ontwikkeling kon brengen.

Deze realiteit sta voorop. Neemt men haar tot uitgangspunt, dan alleen kan men komen tot de ontwikkeling van plannen, welke dan wellicht van wat meer fantasie kunnen getuigen en door breeder wiekslag gedragen kunnen zijn dan de vermelde voornemens der commissie. Dan zou men in volgorde van beteekenis deze problemen moeten stellen:

1. de bevolking, opvoering der geestelijke ontwikkeling dier bevolking en van haar economische weerbaarheid, zoomede een welberaden en krachtige politiek tot snelle uitbreiding van het bevolkingsgetal.

2. Een diepergaand onderzoek naar de economische hulpbronnen van het land dan indertijd door het, intusschen verdienstelijke, Suriname Studie Syndicaat werd ingesteld. Pas wanneer de bodemrijkdom, de mogelijkheid van het boschbezit, grondig zijn onderzocht, kan men tot ontwikkeling van werkelijke beteekenis geraken.

3. Als dit onderzoek voltooid is — en voor dit onderzoek zullen zeker verscheidene miljoenen evengoed besteed zijn dan voor de versnipperde doeleinden die de commissie zich stelt — kan men komen tot het begin van een steviger, reëeler en meer belovend beleid voor Suriname. Dit overzeesche gewest, dat de Nederlanders tijdens den oorlog lief geworden is, verdient zeker, dat het thans eindelijk de aandacht verkrijge, welke het in zoo ruime mate waard is.

Het Vereenigingsnieuws

In verband met onze geringe plaatsruimte wordt het vereenigingsnieuws, de berichten van het Hoofdbestuur en die van de afdelingen, de personalia en de verslagen van lezingen en vergaderingen op een afzonderlijk inlegvel gedrukt. Wij vestigen er dus de aandacht op, dat het in ons tijdschrift gevoegde inlegvel het vereenigingsnieuws bevat.

Onze Kalender

De kalender-1946 met zes prachtige gekleurde platen van Indië door Menno is nog verkrijgbaar. Bij alle secretariaten der afdelingen is deze „Oost-en-West“ kalender, die dagelijks een kleurig stukje Indië in Uw huiskamer brengt, te bezichtigen en te bestellen.

ZELFVERTROUWEN

van een Medewerker
in Indië

Hoe denkt de Nederlander in Indië over den toestand, de toekomst van Indië, de ontwikkeling van de verhoudingen? Heeft hij den moed en de geestkracht de nieuwe wereld in het oog te zien? In vele gevallen zijn de persoonlijke omstandigheden van den Nederlander van dien aard dat hij daarover in het geheel niet denkt, of zijn persoonlijke omstandigheden als maat van alle dingen neemt — en wie zal zich daarover verbazen? Maar het aantal dergenen die boven hun persoonlijke zorgen en belangen uitgroeit is grooter dan men zou vermoeden. In persoonlijke gesprekken blijkt het telkens, hoezeer menigeen die toch waarlijk aan eigen bekommernis meer dan zijn competente portie heeft te verstouwen, poogt zich objectief een beeld te vormen van hetgeen geschiedt — en hetgeen geschieden moet. De beproevingen hebben velen gebroken, maar veel meer anderen gestaald. Ook het grievend verdriet van de laatste drie maanden, zwaarder te dragen dan de ontbering van drie jaar gevangenschap, heeft hen niet uit het veld geslagen.

Alle discussie heeft een grootste gemeene deeler, die met de groote vraagstukken zelf niet rechtstreeks van doen heeft; de Nederlander in Indië heeft het gevoel dat er bij hem, zonder hem en over hem wordt beslist. Zijn grootste grief is dat hij „niet bestaat” behalve als object van hulp, steun en medelijden. Nooit heeft hij zich zoo volkomen verlaten gevoeld, ook door zijn eigen regeering. Hij mist bovendien de mogelijkheid tot organisatie, die een voorwaarde is voor publieke opinievorming. Dit geldt voor Batavia meer dan voor Bandoeng, waar door de langdurige afwezigheid van alle „storende elementen” een soort werkgemeenschap kon ontstaan die een veelbelovende ontwikkeling vertoonde totdat de omstandigheden daar veranderden. Daar verschijnt nu trouwens het eerste „journal d'opinion”, zij het in gestencilden vorm: het weekblad „DE EENHEID”, en weer voelt men neiging te zeggen: van Bandoeng begint de victorie!

De publiciteitsmiddelen van Batavia zijn volkomen ontoreikend om eenigerlei basis voor gedachtenwisseling te vormen. De radio is een paskwil. Voor het oude Niromgebouw waait de rood-witte vlag der republiek, bewaakt door Gurkhas. Uit de microfoon komt van alles, maar niet wat de Nederlander wenscht te hooren, zelfs niet waarop hij recht moest kunnen doen gelden, n.l. objectieve berichten. Het is nog altijd onbegrijpelijk dat de geallieerde bezetting ook moest betekenen het aanvaarden van een toestand waarbij ook het belangrijkste publiciteitsmiddel een soort van republikeinsch orgaan moest blijven. Tegenwoordig is er ook eens in de week een „Nederlandsch woordvoerder” aan het woord, die den luisteraar sterk doet denken aan dien anderen Nederlandschen woordvoerder, die de pen voert in het „DAGBLAD”, de eerste en eenige Nederlandsche krant in Indië die op een echte drukpers verschijnt. Het „DAGBLAD” is als orgaan van de publieke opinie intusschen van geen waarde. Het bevat een schat van informatie over de zaken des dagelijkschen levens, over „onderstanden” en „regelingen”. Het bevat de Aneta-berichten, met veel „nieuws”, schots en scheef, rijp en groen, en weinig achtergrond, weinig begrip. Het bevat voorts artikelen die vaak voortreffelijk zijn, vooral wanneer zij uitleggen wat van ons verwacht wordt, maar het praat en preekt al maar één kant uit, van de regeering naar de burgerij. En wanneer komt de burgerij aan het woord? Het eenvoudigste antwoord op deze vraag is, dat er geen burgerij is en zij mitsdien ook niet aan het woord kan komen. Dit is blijkbaar het regeeringsstandpunt. In zekeren zin is dit ook juist, maar dan komt de vraag aan de orde of het niet wenschelijk zou zijn als het anders ware, en of men niet juist door de openbare meeningsuiting te stimuleeren en te leiden ertoe zou kunnen bijdragen, dat er inderdaad weer zoiets als een burgerij ontstond. Behalve de tienduizenden die verdwijnen en wellicht voor goed Java zullen verlaten, zijn er tienduizenden die op Java zullen blijven, tenzij zij daarvan zouden worden verwijderd met den sterken arm. Er zijn Indo-Europeanen aan de waarachtigheid van wier „vaderlandsch” gevoel men niet kan twifelen, maar die nochtans aan dit land, waar zij geboren en getogen zijn, verknocht zullen blijven tot den dood. Er zijn duizenden Hollanders wier liefde voor en vertrouwen in Indonesië zoo groot is, dat zij het wenschen te dienen onder welke verhoudingen ook....

Wie zoo tegen de dingen zit aan te kijken, komt tot de conclusie, dat het standpunt der regeering tegenover de Indi-

sche Nederlanders wel is waar is gewijzigd, maar *essentieel* hetzelfde is gebleven. Toen zij van buitenaf op Java terugkeerde was de veronderstelling, dat iedere Nederlander zich in horizontalen stand zou bevinden, hetzij boven of onder den grond. Zij moet spoedig tot de conclusie gekomen zijn, dat dit niet het geval was. Zij heeft ervaren dat een zeer groot aantal Nederlanders zich voortreffelijk in den verticalen stand kon voortbewegen. De regeering heeft daaruit zekere conclusies getrokken, die hun weerspiegeling hebben gevonden in de politiek van den fopspeen. Haar criterium schijnt nu te zijn, dat men boven zekeren leeftijd te oud is om nog iets te kunnen presteeren in den nieuwen geest. Is dit werkelijk zoo? Is doorzettingsvermogen, onbevangenheid, geloof in de toekomst, begrip, aanpassingsvermogen, inderdaad het monopolie van zekeren leeftijd? Geeft jeugd aanspraak op beter inzicht, is ervaring waardeloos, zijn het inderdaad alleen de jongeren, die thans onbevangen, ja, inderdaad, maar ook met voldoende inzicht tegenover de dingen staan zoo, dat zij onvoorwaardelijk te verkiezen zijn boven „ouderen”?

Het noodlot is, dat de praemisse van de „schoone lei” ook aanleiding geeft tot het diepst pessimisme, want als Indië voor zoover de Nederlanders er nog een rol kunnen spelen, inderdaad slechts de jonge, frissche geest van het nieuwe Nederlandsche geslacht kan gebruiken, dan wordt *elke* taak die ons thans voor oogen staat, ons te zwaar. Ook op Nederland heeft de tijd een zware wissel getrokken. Indien alleen de jeugd van Nederland thans nog bruikbaar is in Indië, dan zal men langs den weg der redelijkheid slechts tot één conclusie kunnen komen: Nederland kan die taak niet aan.

Zoals de dingen thans liggen, schijnen de overwegingen in de discussie in Nederland tusschen de regeering en haar tegenwoordiger tot groote hoogte te worden beheerscht door de vraag: of Nederland financieel, economisch en uit een oogpunt van man- en vrouwkracht het probleem „aan” kan, dat Indië thans biedt. Het antwoord wordt bepaald door de mate, waarin Nederland het *zelfvertrouwen* en het geloof in eigen roeping kan opbrengen.

Batavia, 28 December 1945

Boeken *over Indië*

Pieter Schakel: „Wij, deelgenooten”.... Elsevier, Amsterdam 1946.

Dit boekje is in het voorjaar van 1945, tijdens de Duitse bezetting, op verzoek van de toenmalige illegale groep V.O.G. (Voorlichting Overzeesche Gebieden) samengesteld door „Pieter Schakel”, zijnde dit de heer D. J. van Balluseck, thans weer hoofdredacteur van het „Algemeen Handelsblad”. Zijn doel was de verhouding Nederland—Indië te plaatsen in het licht van een zoo groot mogelijke wederzijdsche waardeering. Dit doel is *zeker* bereikt. De auteur kon uiteraard den tragischen gang der dingen in Indië, dat nog altijd op zijn bevrijding wacht, niet voorzien. Nochtans geldt ook vandaag, wat nog in oorlogstijd geschreven werd, toen de schrijver Indië en Nederland een weg wilde doen gaan als rijksdeelgenooten in een toekomst van vrede, welvaart en waardigheid. „Deelgenooten in een gemeenschappelijk goed, dat zij scheppen konden in en door elkander. Wij deelgenooten....”

M. H. du Croo: „Generaal Swart”, Leiter-Nypels, Maastricht, 1945.

„Pacificator van Atjeh”, noemt kol. du Croo den krijgsman, die men tevens staatsman noemen mag, generaal Swart, over wien hij met medewerking van kol. H. J. Schmidt en met een voorwoord van luit.-gen. G. K. Dijkstra dit prachtig uitgegeven boek schreef. De vorm — uitmuntend papier, mooie foto's, voortreffelijke druk — zou niet doen vermoeden, dat het boek in 1945 verscheen; de inhoud verdient juist in dezen tijd gelezen te worden. De schrijver teekent Swart ten voeten uit — een bouwheer der buitengewesten. Er zijn kringen in Nederland, waarin men de kracht en het geweld misprijst, waarmede dat bouwen geschiedde. Zij vergeten, dat het *die* bouwers zijn, waaraan Indonesië zijn staatkundige eenheid

Brengt leden aan!

Het is nu de tijd, Uw vrienden en kennissen op te wekken, zich aan te sluiten bij het steeds stijgende getal onzer leden. Minimum-contributie f 5.— per jaar voor leden en f 10.— voor begunstigers. Zij ontvangen dit blad gratis.

dankt en waaraan het dankte, dat er vrede heerschte, en veiligheid, en recht voor ieder. Het bouwwerk, zegt men, bleef onvoltooid, wijl wij ongenoegzaam bentengs bouwden in de harten der bevolking. Dit zij zoo. Wat ervan stond wordt stukgeslagen. Nu wij dan bij de puinhoopen staan — Atjeh is vandaag weer vol gevaren! — en slechts kunnen hopen, dat eens op deze ruïne weer bloemen zullen bloeien, doet het toch goed in Du Croo's boek over een dier bouwers te lezen.

*Sjahnazad: „Indonesische overpeinzingen.”
De Bezige Bij, Amsterdam 1945.*

Een dagboek.... van Sjahrir. Men afficheert dit niet, maar het is een feit. Sjahrir's echtgenote, die in Nederland woont, gaf deze brieven uit, die door haar man uit de ballingschap in Boven-Digoel en Banda aan haar en aan wijlen Du Perron geschreven werden. Wijl de schrijver, toen gevangene, thans „premier” geworden is, wilde men hem niet formeel binden aan vroegere uitspraken. Vandaar het pseudoniem. Tot de uitspraken, waarop men den schrijver niet wil vastleggen, behoort wellicht ook deze van medio 1938: „Nu gaat dit alles veranderen; nu zal de volksbeweging ook uit eigen belang leeren inzien, dat het Nederland noodig kan hebben, noodig heeft als bondgenoot en als dat inzicht baanbreekt, dan is ook de mogelijkheid van samenwerking er, want dan zullen beide leden van dit bondgenootschap elkaar vrijwillig en bewust noodig hebben.” Het is een nuttig boekje. Leerzaam, wanneer straks dr. Van Mook met dezen Sjahrir tot eenig vergelijk komt. Leerzaam ook, wanneer dit niet geschiedt, wijl men ook zijn tegenstanders kennen moet.

Ons Indisch Boekenhoekje!

Javaanse Adat door Raden S. Nimpoeno.

Wat een Nederlander dient te weten van de zeden en gewoonten van het Javaanse volk f 0,90

Suriname aan de tweesprong door Lou Lichtveld.

Over Suriname is nog weinig geschreven. Stelt U op de hoogte en besteld het werkje van dezen bekenden auteur. Suggestief omslag. Geb. f 1,50

Waarom moeten Nederland en Oost-Indië één zijn? door W. J. G. Brix.

Actueel. Juist verschenen f 1,10

Eigenwijze liedjes van Brammetje

door M. H. du Croo.

Deze liedjes verschenen in de loop der jaren in „Het Soerabajaasch Handelsblad” en in „Het Bataafs Nieuwsblad”. Johan Luger schreef het voorwoord f 2,50

En nu... Indië door A. Voortland en W. de Keizer.

Een nieuwe taak. Een nieuwe toekomst. Harde, bittere, doch hanteerbare werkelijkheid. Vlot en boeiend geschreven f 3,50

Generaal Swart, de pacificator van Atjeh

door M. H. du Croo en H. J. Schmidt.

Een mooie gedegen, opwekkende levensbeschrijving met de tint van een historische roman. Gedrukt op vooroorlogs papier met vele schitterende foto's op kunstdrukpapier. Geb. in pr.band f 15,—

Bij bestelling vermelden O.W. 2.

WINANTS c.v. VERZENDBOEKHANDEL

Geleenstraat 18—20, Heerlen.

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pymontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

POSTZEGELS VEILINGEN

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

N.V.

ROTTERDAMSCH LLOYD

NEDERL. STOOMVAART MAATSCHAPPIJ

„OCEAAN”, N.V.

Directie: Prins Hendrikkade 159,
AMSTERDAM

HOLLAND

OOST-INDIË

Vice versa

VOOR POSTZEGELS
ENGELKAMP!

AANKOOP
VERKOOP
VEILINGEN

THEO ENGELKAMP, Den Haag
Lange Poten 7a
Telefoon 113853

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

't Goude Hooft

Groenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT
alwaar de keuk en op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

SPREEK, en men kent U!

Het is onvoldoende als men zegt: „die is niet op zijn mondje gevallen”. Neen, wáárlíjk goed spreken is een kúnst, zooals goed schrijven of teekenen een kunst is. Wie vooruit wil komen MOET die kunst beheerschen. Dit geldt voor iedereen. Zoowel voor den zakenman als voor den leeraar, zoowel voor den ambtenaar als voor den makelaar of den vertegenwoordiger. Het geldt óók voor U! Leert daarom beter spreken.

Dalmeijer's Cursus helpt U daarbij. Dalmeijer's schriftelijke cursus geeft U vrijmoedigheid en zelfvertrouwen, Uw woord krijgt een sympathieke en meeslepende overredingskracht. Door toepassing van de moderne psychologie van deze cursus wordt U een bekwaam spreker en een krachtige persoonlijkheid. De macht van het woord en de macht van de persoonlijkheid, beide openen U ongedachte en verblijdend wijde perspectieven.

Tienduizenden in Nederland en Nederlandsch-Indië vonden dien weg naar persoonlijkheids-ontplooiing en een rijkere toekomst. Duizenden brieven van dankbare cursisten en ex-cursisten bewijzen dit met ontwijfelbare zekerheid. Enkele zinnen uit deze brieven drukken wij hiernevens voor U af. Laten zij U een aansporing zijn het geluk en de vooruitgang te vinden, door ontplooiing van Uw innerlijke krachten, evenals de schrijvers dezer brieven dat deden. Wilt U daadwerkelijk vooruitkomen? Is dit U ernst? Vul dan nu éérst onderstaanden BON in. De eerste stap op den weg naar een blijdere, lichtere toekomst van vooruitgang naar vooruitgang, is daarmede gezet.

Ja! Men taxéert U naar Uw spreken. Men bepaalt Uw wáárde naar Uw wóórden... Schat men U hoog? Schat men U laag? Het hangt af van de wijze, waarop gij Uw gedachten en gevoelens weet te uiten...

Wilt gij slagen in het leven, dan moeten de belangrijke menschen uit Uw omgeving Uw waarde HOOG schatten. Dit bereikt men echter niet met wat „handig mondwerk”.

BON

(langs dese lijn afsnijpen a.u.b.)

Zendt mij kosteloos Uw uitgebreide brochure over „Vrij spreken, logisch denken en praktische levenskunst”.

NAAM:

STRAAT: No.

ADRES:

(Invullen in DRUKletters a.u.b.)

Na invulling opzenden met 15 ct. aan postzegels aan DALMEIJER'S CURSUSSEN, Afd. OW 246 Konninginnew. 182, Adam-Z. U kunt ook per brief schrijven, als U dit blad niet wilt beschadigen.

SLA UW VLEUGELS UIT!

Menig mensch blijft zijn geheele leven lang als een gevangene rondloopen, terwijl hij — in figuurlijken zin — vleugels heeft. Sla gij Uw vleugels uit. De moderne toegepaste psychologie van Dalmeijer's schriftelijke cursussen leert U dat, — zooals 30 jaar van verrassende successen overtuigend hebben bewezen.

Cursist 104907, meubelfabrikant, schrijft: „Het resultaat, dat ik met Uw cursus heb bereikt, is verbluffend. Mijn eerste optreden als Vrij Spreker had plaats in de hoedanigheid van voorzitter van een vergadering. Tevens heb ik op deze bijeenkomst een spreekbeurt vervuld van een half uur. Alles is zeer goed verlopen.”

Cursist 105145, winkelbediende, schrijft: „Vrij te kunnen en te durven spreken, die groote en vurig begeerde schat, heeft Uw cursus mij gebracht. Uw lessen zijn in één woord schitterend.”

